

RET OG VRANG Selvom Danmark er blandt de lande i verden med højest grad af tillid og moral, står det skidt til. En lille løgn her og lidt snyd der betragtes ikke som moralsk forkasteligt. Det gælder for den enkelte som for virksomheden, men de virksomheder, der klarer sig bedst økonomisk, er dem, der har moralen i orden, fremgår det af en ny bog

DEN RENE VINDER

AF CHARLOTTE BACH

Vi lyver, snyder, bryder vores løfter og gradbøjer sandheden. Og vi gør det for egen vindings skyld. Den medarbejder findes næppe, som ikke har lidt kuglepenn og papir fra arbejdspladsen derhjemme. Og hvem har ikke tyvekopieret på arbejdspladsen? Hver anden af os har snydt til eksamen. Ved job-samtalen pynter vi ofte på virkeligheden. Ifølge en undersøgelse fra University of Virginia i USA er der løgn i hver femte samtale af 10 minutters varighed. Samtidig

mener mange, at den er helt gal med politikeres og erhvervslederes moral. Men det begynder med os selv. Med den enkeltes moral. Helt nede på kuglepenniveau.

I bogen "Rent mel i posen" slår Keld Jensen et slag for moral og etik i det danske samfund. Han er partner og direktør for firmaet MarketWatch Management og underviser på Executive MBA-programmer.

– Jeg skrev bogen, fordi jeg gennem de sidste 10-12 år har oplevet en faldende moral rundt om i erhvervslivet.

Alle taler om at vinde, at øge væksten, at tjene flere penge. Måden, man gør det på, er ikke så meget i fokus. Samtidig fornemmer jeg en grådighed rundt om på handels-højskoler i Danmark og i udlandet, hvor de unge mennesker synes at spørge: Hvordan bliver jeg rig i morgen? Der hersker en stemning af, at alt er tilladt, så længe det ikke er ulovligt, og at det er o.k., hvis man kan slippe af sted med det rent juridisk. Det resulterer i et meget kynisk samfund, siger Keld Jensen.

Og hvad så? Hvad skal vi med moral og etik? Kan det ikke være lige meget, at finansminister Lars Løkke Rasmussen (V) i sin tid købte cigaretter for skatteydernes penge, at Udlændingetjeneste har undladt at informere ordentligt, at ATP investerer penge hos våbenproducenter? Det er jo ikke ulovligt.

– Hvis jeg skulle appellere til lovens ånd og den enkeltes samvittighed, kunne det sandsynligvis blive et langvarigt projekt, men nu er det heldigvis sådan, at virksomheder med ordentlig moral tjener flere penge i det lange løb, siger Keld Jensen.

Han har undersøgt virksomheder i USA og Skandinavien set i et 50-årigt perspektiv, og den glade nyhed er, at socialt ansvarlige virksomheder klarer sig langt bedre økonomisk end mindre socialt ansvarlige. Nogle, såsom Petroleumsfonden i Norge, har ligefrem ansat en etisk direktør, som skal kontrollere, at fonden ikke investerer i moralsk flossede foretagender. Blandt andet trak Petroleumsfonden sig ud af det amerikanske Wall-Mart, da det kom frem, at medarbejderne i butikskæden end ikke fik mindstelønnen. I Danmark har syv aktiefonde en skriftlig erklæret, etisk strategi. Det er

◀ – Der hersker en stemning af, at alt er tilladt, så længe det ikke er ulovligt, og at det er o.k., hvis man kan slippe af sted med det rent juridisk. Det resulterer i et meget kynisk samfund, siger Keld Jensen, der er aktuel med en bog om moral og etik i erhvervslivet. – Privatfoto.

uhyggeligt få, mener Keld Jensen, for de forvalter kun 1,3 milliarder kroner ud af de samlede 360 milliarder kroner, der generelt er investeret i danske aktiefonde.

Hvordan bliver man moralsk og socialt ansvarlig? Ifølge Keld Jensen ved de fleste midaldrende godt, hvad der er rigtigt og forkert. De har en mavefornemmelse. De tænker på, hvad deres mor ville sige til deres handling. Eller de forestiller sig, at deres handling bliver udbasuneret på Ekstra Bladets forside. Kan den tåle det? Pressede man sin leverandør til en lavere pris? Undersøgte man forholdene for de arbejdere i Indien, der indfarver håndklæder? Løj man over for sin chef eller sin familie om sine handlinger? Samvittigheden kan plage de fleste folk over 40 år. Men hvad med de unge?

Ifølge Keld Jensen savner mange unge en moralsk kodeks. Tidligere fik man moral og etik med hjemmefra, men i dag har far og mor ofte så travlt med at tjene og bruge penge, at de ikke har tid til at opdrage. Endnu tidligere fik man sine moralske budskaber fra kirken, men køen af unge foran kirkerne er til at overskue. Keld Jensen efterlyser derfor undervisning i folkeskolen og gymnasiet om moral.

– Den skulle handle om filosofi, moral, etik og sociale kompetencer og skulle stille eleverne over for nogle etiske dilemmaer, som kunne diskuteres i klassen, og som kunne give stof til eftertanke med hensyn til, hvordan man selv ville handle i en given situation. Det drejer sig blandt andet om at ophæve misforholdet mellem det, man siger, og det, man gør. Der skal være kongruens mellem ord og handling, siger han.

– Mange tror, at hvis man skal tjene penge, skal man kunne bluffe eller snyde modparten. Den kloge narret den mindre kloge. Men faktum er, at berigelse eller succes ikke behøver at ske på andres bekostning. Det amerikanske Ethics Ressource Center har undersøgt virksomheder, som har forpligtet sig kontraktligt til at tage et socialt ansvar, og det viser sig, at de er langt mere profitable end virksomheder, som

ikke har forpligtet sig. Nøg-leordet er tillid. Hvis man selv udviser tillid, får man tillid igen. Alligevel hører jeg mange erhvervsledere sige, at tillid er en luksus, de ikke har råd til. Men tænk på, hvad det betyder for kødbranchen, at vi ikke har tillid til varerne på grund af gammelt kød og salmonella, påpeger Keld Jensen.

Ifølge en undersøgelse, som MarketWatch Management har lavet i danske virksomheder, har kun 51 procent af alle ansatte tillid til topledelsen, og kun 36 procent mener, at deres ledere er ærlige. 76 procent af alle ansatte har i løbet af 12 måneder oplevet ulovlig eller uetisk adfærd på arbejdet, som, hvis det blev offentliggjort, ville kunne skade omverdenens tillid til virksomheden alvorligt. Af samme undersøgelse fremgår det, at de fleste ledere bedømmer sig selv til at ligge ganske højt, hvad angår moral og etik. Moral afhænger således af øjnene, der ser.

– Derfor må vi have diskussionen af moral og etik frem i lyset. Og god fornemmer, at den er godt på vej. Bøger og seminarer om dette emne dukker op. Og de, der opfører sig dårligt, bliver hængt ud i medierne, siger Keld Jensen.

♦ Keld Jensen: Rent mel i posen. Er tillid, etik og moral opskriften på succes? 92 sider. 199,95 kroner. Lindhardt og Ringhof. Udkommer i dag.

livogsjael@kristeligt-dagblad.dk

ETISK DILEMMA:

- ♦ Du kører sammen med din gode ven i hans bil. Han rammer pludselig en fodgænger. Du ved, at han kørte mindst 75 kilometer i timen, hvor hastighedsgrænsen er 50 kilometer i timen. Der er ingen vidner. Hans advokat siger, at hvis du vidner under ed, kan du sikkert redde ham fra alvorlige retslige konsekvenser. Vælger du at beskytte din ven eller vælger du at tale sandt?
- ♦ Check din egen moral på www.marketwatch.dk